

TERSKELVERDIER FOR EN EVENTUELL AVKRIMINALISERING ETTER RUSREFORMEN

Norsk narkotikapolitiforening

I det følgende har vi forsøkt å besvare spørsmålene Rusreformutvalget stiller angående terskelverdier for en eventuell avkriminalisering. Disse spørsmålene er en del av Rusereformutvalgets mandat og må derfor adresseres. NNPF ønsker imidlertid å presisere at dette er svært komplekse problemstillinger. Vi er grunnleggende skeptisk til en «frigrense» for narkotikabesittelse, da samfunnet risikerer at terskelverdiene i all hovedsak vil bli retningsgivende for hvor mye narkotika en selger risikofritt kan ha på seg til enhver tid. I tillegg vil også styrkegrad og en eventuell blanding av ulike stoffer gjøre en mengdeangivelse problematisk.

Noen av spørsmålene blir besvart med til dels samme svar. Vi har heller ikke gått inn på hver enkelt narkotikatype når det kommer til et presist svar på mengde. På generelt grunnlag ønsker vi å vise til Riksadvokatens rundskriv nr. 2/ 2014 som beskriver grensen mellom besittelse og oppbevaring. Vi viser også til vårt hørings svar til Rusreformutvalget, hvor vi har tatt for oss noen av de grunnleggende utfordringene knyttet til mengdeangivelse ved en avkriminalisering.

Usikkerheten som kommer til uttrykk i flere av våre svar er svært illustrerende for hvor krevende det vil være å sette konkrete og tjenlige terskelverdier for lovlig besittelse av narkotiske stoffer.

SPØRSMÅL 1:

- **Hvor mye utgjør en gjennomsnittlig brukerdose, og hvor stort er et realistisk spenn fra minste til største brukerdose mellom ulike brukere?**

Dette spørsmålet er det ikke mulig å svare kort og treffsikkert på. Det vil være svært store variasjoner mellom stofftyper, inntaksmåte, en uerfaren førstegangsbruker og en tungt rusavhengig mm. Dagens retningslinjer gitt av riksadvokaten er fornuftige å forholde seg til når man sier at grenseverdien mellom besittelse og oppbevaring skal gå på 1-2 brukerdoser.

- **Hvor mye utgjør vanlig forbruk i løpet av et døgn, og hvor stort er et realistisk spenn fra minste til største brukerdose mellom ulike brukere?**

Dette er det ikke mulig å svare kort og treffsikkert på. Det vil være svært store variasjoner mellom stofftyper, inntaksmåte, en uerfaren førstegangsbruker og en tungt rusavhengig mm. Dagens retningslinjer gitt av riksadvokaten er fornuftige å forholde seg til når man sier at grenseverdien mellom Besittelse og Oppbevaring skal gå på 1-2 brukerdoser.

- **Hvor mye utgjør et vanlig kjøp av stoffet til eget forbruk per kjøp, og hvor stort er et realistisk spenn fra minste til største brukerdose mellom ulike brukere?**

Dette er det ikke mulig å svare kort og treffsikkert på. Det vil være svært store variasjoner mellom stofftyper, inntaksmåte, en uerfaren førstegangsbruker og en tungt rusavhengig mm.

Her vil også økonomi, lokale forhold, hvor og av hvem man kjøper av etc være sentrale spørsmål.

- **Reiser det aktuelle rusmiddelet særskilte utfordringer med tanke på å avklare på stedet (f.eks. for en politipatrulje) om et bestemt funn er ovenfor/under en gitt terskelverdi? Hvordan bør det i så fall løses rent praksis?**

Ja, dette reiser åpenbare utfordringer. I dag er hjemmel for å ransake/på gripe tilstede uansett om stoffmengden møter kravene til besittelse etter legemiddeloven eller oppbevaring etter straffeloven. Det er i mange tilfeller ikke mulig å avgjøre dette skillet på stedet. En politipatrulje kan vanskelig på stedet se forskjell på for eksempel 2 og 3 gram hasj. Dette blir vanskeligere jo mer potente stoffer man håndterer. For heroin vil en vanlig rusdose ligge på rundt 1/8 gram, en såkalt «halvkvarting». Opiatet Carfentanyl er så potent at et saltkorn kan drepe fem mennesker. Det vil bli umulig for en vanlig ordenspatrulje å gjøre forsvarlige terskelverdi-vurderinger på gateplan under disse forutsetningene.

Politipatruljen fastslår mengde først når man er kommet inn på en politistasjon, hvor man kan fjerne emballasjen og benytte en nøyaktig vekt. Også her kan man for første gang bruke hurtigtester om det er tvil om typen stoff. Men det er først når stoffer er fraktet til Kripas at man med sikkerhet kan fastslå mengde og type stoff. I mindre saker der det er liten tvil om type stoff og skyld analyseres dette ikke hos Kripas, det registreres bare.

Hvis hjemmel til å ransake/på gripe ikke lenger eksisterer ved besittelse, vil politipatruljen i svært mange tilfeller ikke vite hvor de befinner seg juridisk. Se vårt utvidete svar til Rusreformutvalget. Hvis man beholder muligheten til de samme tvangsmidlene for politiet vil patruljen ofte stå i en situasjon hvor man ikke vet hvor saken befinner seg. Dette vil gjelde uansett om man forholder seg til dagens grenseverdier.

Våre medlemmer i Oslo politidistrikt gir også tilbakemelding på at foreleggsgrensen (som går inn i oppbevaringskvantum) ofte blir utnyttet av gateselgere. Uten mulighet til å ransake og undersøke, risikerer man at helsevesenet får henvist en rekke selgere uten behandlingsbehov.

SPØRSMÅL 2:

- **Hva vil være fordeler og ulemper ved å beregne mengdebegrensninger for hvert stoff gjennom å gange opp et gitt antall gjennomsnittlig/vanlig dagsforbruk eller brukerdoser. I så fall: hvor mange dager/doser bør omfattes av modellen for at personer som bruker illegale rusmidler skal bli møtt med hjelp i stedet for straff?**

Dette er det ikke mulig å svare kort og treffsikkert på. Det vil være svært store variasjoner mellom stofftyper, inntaksmåte, en uerfaren førstegangsbriker og en tungt rusavhengig mm. Dagens retningslinjer gitt av riksadvokaten er fornuftige å forholde seg til når man sier at grenseverdien mellom besittelse og oppbevaring skal gå på 1-2 brukerdoser.

Man bør ha en konkret mengde å forholde seg til slik som i Riksadvokatens rundskriv, men politiets subjektive oppfatning bør også telle, for eksempel opp til foreleggsgrensen. Da vil man kunne fange opp de som har større kvantum til eget bruk og selgere som utnytter regelverket.

- **Vil det være hensiktsmessig å angi mengdebegrensninger for en uttømmende liste av stoffer, eller bør det også (eventuelt i stedet for) en slik liste, lages en generell regel med en mer skjønnsmessig regel om mengdebegrensning for stoffer som ikke er oppført i listen? For å illustrere hva som menes med en skjønnsmessig regel om mengdebegrensning gis de to følgende hypotetiske eksemplene: "[X *antall*] dag(er)s vanlig forbruk" eller "[X *antall*] vanlige brukerdoser".**

Det er et klart behov for en uttømmende mengdebegrensning for at politiets rolle skal være praktisk mulig å oppfylle. I tillegg bør man ha en slik regel for at påtalejuristen skal kunne håndtere ukjente og nye stoffer som ikke står på narkotikalistene.

- **Hva vil være fordeler og ulemper ved å lage mengdebegrensninger som tar hensyn til stoffets renhet (styrkegrad)?**

Det er ikke praktisk mulig å gjennomføre test av styrkegrad før stoffet havner hos Kripos. Da vil en eventuell overføring til helse bli utsatt flere uker med de negative konsekvenser det får. Kripos sine ressurser vil også kunne få en enorm oppgave hvis man krever analyse av så små kvantum som rutine.

Konsekvensen av et slikt forslag vil være at enhver som besitter narkotiske stoffer, enten det er selgere eller brukere, vil hevde at stoffet er av meget svak styrke. Dette blir det umulig å kontrollere på stedet.

- **Kan vi anta at personer som kjøper narkotika til egen bruk vil tilpasse mengden de kjøper og besitter dersom det fastsettes en kvantitativ minimumsgrense for at straffansvar skal utløses?**

Ja, det oppfatter vi med den erfaringen våre medlemmer har. Det samme vil gjelde for de som omsetter narkotika. Jo høyere mengdegrensen settes, jo verre blir det å bekjempe omsetning av narkotika på offentlig sted, i skoler etc.

- **Kan vi anta at mengdebegrensninger kan påvirke personers konsum, for eksempel slik at jo mer som besittes på én gang, desto større blir forbruket?**

NNPF oppfatter at dette er en reel mulighet, uten at vi føler det er mulig å konkludere i den ene eller andre retningen. Tungt rusavhengige har ofte ikke råd til mange doser av gangen uansett. Ungdommer kan derimot oppfatte at det er fritt frem opp til den grensen som settes, og dette er noe som Rusreformutvalget er nødt til å ta hensyn til.

Svært ofte innbefatter rusavhengighet at man ikke klarer å styre rusbruken sin og at man benytter det man har tilgjengelig. Vi ser for eksempel at unge selgere bruker av lageret sitt til tross for at dette kan få konsekvenser i form av tapte penger, gjeld etc.